

Juozo Lekšto
kaimų likovės
ir prisiminimai

Trerēcians trasto

titrovis is padarīma.

Ne tār dar senai pasakojimais
persipynus titrovisu padarīma
kuris piimomi vā gūna, tiesa ir
daugeliu šili ne tik baine, bet
is nepasitibējina savi apsisaugeti
nuo tada visu klājoneņu neņemības
daasij. Tas soro ruožtu forma ro
is smoni pasaulizina.

Galerkama keleto is jis:

1. Atsitilimas "Pavircecy" pri "Piestos" otasaro.
2. Kadlaise pri "Agarino" sitemus.
3. Naktigonēj
4. Pri juodojo upelio
5. Srijens is kuskineis.
6. Pri "Velno pido."

Šinos pasakojimus, just atkuriant,
pasinaudeta medžiaga seniau
giditais pasakotojį prisiminimais.
Parasi Kėkstes juoras.

2006.06.01d.

Debiassolis.

Acikikimas "Pabirvėcy" prie "Priester" atovaro

Mano tisas kap i jo džiūdukas gime
i augo Pivoruos prie to pacios Birvėtos
upis, kotara teka i šiūndia, ciktai
tadū ona buvo daug plotesnė, gilesnė
i buvo cyptas unduo kotarū ne cik
gyvuliūs gindė, mazgojo, plovi, maudė;
ale i pacys gėrė i širdis siri.

Pivorū ilyčia buvo džiūdeli - 40 pirkių
vienas ilyčios galas buvo prie kapinis,
kitas - liq pacio Pabirvėcio.

Pabirvėcis, tai is abigū Birvėtos upis
pusis, daugiau kap du berstai lygumos
apaugusios karkly kūmai, tur korni
netai porasai išsilieja šibel undenys,
kuriuos aplinkiniū žmonių sodeino sapais.

Ciktai po minėjus Pabirvėci, aplinkiniū
žmoniū sukildavo baimis jausmas, ale
Pabirvėcy seisis daug vėlnis nuo kuriū
tuo daug nukentenc, žėigu papuldarai
porakarēm a nakey - gervuži nerisadu
baigdavo. Baigi nakey šiedavo Pabirvėcio

ne ciktai pēsi, ale i pašinoci.

No Pīsores ūlēcīa buro i deidele ale
sulnū, buro ciktai da, tai undoni naudojo
daugiausia is upis i pacioj upij;
kad i sulankus cīstojo cetergo priis
belykas, kai upin nesi plane, mazge
ne ciktai stalus, suolus, kačēgas i
čepelnjukus, ale kito gaspadinis i padlogo
lentas, kad būtu cīstas ne cik in belykas.
Oba kito karto mazge padlogus ne
ariso gaspadinis priisrodāo pocius
metus.

Tais cīrais per upi cīto nebuo
i jeigu reikdāo papule kiton upis pusin
- keldāos eldeijom oba paramu.

Dziedubas jaunystēj papusli rektituo-
sun i proburo cīraus soldocistēj 25 metus.

Grijēus nomo kap i kiciem soldotom
tiro žēvis dolis nepriklause tai pagal
cīraus salonus buro ožējus daunasēis.
Dziedubas kap i kici jo likimo draugai
garo vienū deseneinu žēvis i tai
goli ūlēcīas. Kap tivas pasakojo kū

4
Dziedukas labai daug luo luo, daug
reģe i daug risako žinojo, aba luo
dauko i peryrenis.

Dziedukas po teso pasakom poe neme-
lusdavo, nemylejo kai i kiei melavo.

Dziedukas tap i davoelis tais česais
viejų i džiui i vėlnių buriu.

Varau koėnu žintų, pascias aidavo
traicium bažnycion. Čebatus per peč
pasmeti, per upi perskeli i pascias bažnycio

Vienų žinti, Dziedukas grūdamos
iš bažnyčios tej pusėj neaado paramo
i prisėjo palauke bolai kas dtrkels.

Grūdamos čiso aėjo kaičmon botaro
storių pui perskėlimo Naribų pusėj.

Žintom deimom in pakares aplinkir-
niai pagyrenisypai rinkdavo tu Berbuč;
kaičmon: aieni ko tai nuspike, bieri
žinių sužino, o tuci i „elūžboakos
iš dykine“

Dziedukas aėjės kaičmon i ušgydio
aplink stovų susidusius laimynus, para-
gintas jis - prisėjo i anas. o kai išėjo iš

karčmas. Lauki jau buvo tumši.

Kap anas papuolė per upę Pivorus
pusin - neatsimena. Po jo pasakom
ėjo labai ilgai i prisargis prisėdo.
Jam besidūne padaina kokis tai ponai-
cis liūdu kūrydamas. Sakė, ponai-
cis kap astravė liūdu, tai aplinė žiūrė
koye dieny. Prisėdėx ponai-
cis mainye čebatais. Ponai-
cis čebatai buvo labai graūs, kromai, kap cik
toki, kap dšiedukas regėjo baėngėioj
apomorusi pisorius. Baėngėioj tokius
kromaus čebatus turėjo ciktai vienas
pisorius. Dšiedukas kap pasakojė,
labai apsidžiaugė ku no prieš žmirci
pšrodeys baėngėioj i anas su kromais
čebatais ne prastesniais kap pisorius.

Kai sumainė čebatais, ašojedėjo
gaidys i ponai-
cis su dšiedukas
čebatais papuolė. Dšiedukas apieinė miegas.
Dšiedukas čebatus pasėdėjo po golu i armigo.
ė kai anas papuolė, jau šito. Dšiedukas
askant stėris po golu čebatai, - i tynai

6
du kartus kelmėliai.

Šešioliktas suprato, kad anas rėnio
apgyntas, oli daryt nebuvo kas i džianga
ku do liko gyvas, ciktai neenojo kur anas yra
i atsikėlis prasty nėsakis ušydis upi-
pazino ku anas pui Piesto atgavro.

Atsikėlė laupis sukolbejo poturius, padėjo
kojo angelui sargui, ku anas apgyne nuo
rėnio Continimus i patraukė basas
šiuonu bėkėliu namo.

Ulycių ašlaimuos moterų laide karės
nušidamos ganyklon, kai šešioliktas basas,
suėlapis pasikė Piborus.

Ši kap anas pradėjo pasakoti kap buvo
paprastis rėnio nakuosun, kap ji apgyvo
su šėbatoris i gėlijė suis nugalėbyje,
jeigu ne angelas sargas. Moterų ciktai
gėlvas kraipė i dėjijės kap anas do liko
gyvas. Šešioliktas grėis namo dany kam
pasakėjo savo kėdas i bėrijės ku anas
aisakū šėyriai išpasakėjo nūto mame-
luodamas. Ši kap pastui paaisbėjo iš Berku-
čio šėdrių, ku šėšioliktas iš karėmos dėjo suis
tūmsiai nakti, tūais gėtas.

4.
Kadaise priē Agarinis"
sētenus.

Anais cēsais tai ēlycīnāš paktai mokyklo-
sun nejo i nīkus nesmoke, ē suaugusieji
tēp pae nemokejs nei skaicys, nei rašys
- ēmonys ēimās rīnko is nuogirds i
pasakoji mus. ē nuogirds i pasakoji mai
būdaro baisski aba tais cēsais per mūsas
ē emeli paitšēiojs ne ciktai ēmonys, ale
i risokis drasios - iskuris ēmonim
daugiausis tekdoš susdare, tai velniat.

ē velnis senais cēsais buos daug,
aba buos jūm kur prisglausc: tai jānsoj,
tai senoj pircy, dūmblymus, nu daēnai
susēkdaro ē priē buvusis karēmy.

Tais cēsais daugeliņi aplinkiniņin
ē moneliām ciktai uzgirdi "Agarinis"
siurpas pēraidaro pērkun, jāigū jān
jām tebo aicē, ē vācino cē sakari.

ē Agarinis padeino nedzidēlā dūmbly,
ē ēerēlā i netoli nujo buvusē keliņ, kuris
daugeliņi tekdoš vācino ē aic pēscion.
Tais Didkiosis salas pietis pusēj i gērbai

Kiciem becašinojone propuldašo in aerimo
 parsūkos, telēntas; atzišdabo mūsošimo
 priņistu telycū oša i larsi. Īnešisim
 pasieldašo propuolis gyvulitis surase.
 Višo ti i nesuminiēsi ku priņistlydoošonai.

Velniāi nepolikdašo kamytē i paāē-
 rinij & monelij: tai gyvūi, pakuspiā,
 tai bēr i moqeli per nate per balas īsedeioje,
 - ēine gysas gīštā nemo, e tai hito i cēsēc
 reibis. Maši velniūkai tēp pae le oēsēmimo
 nebūna. Ītūmu kai apyai gīšdabo i giris,
 tai nateiai ragute ~~apārsūdāšo~~, kad pādvīzai
 neprišaltu - tai maši velniūkai nebūt velniū-
 kais, kad ko neišbrist. Tai onis tēp
 apārstom ragutim stiecināis apacion
 i rašimodoošoo pāzēren. Būt apyai rasdašo
 pāzērenj ragutes tēp i apisēstas i scipim
 īsriētas rēšias. Taij, regidabos ko cia
 nakey pasdarbusto. Kici saho i regēji lap
 velniūkai nakey pāvinējas, ale bijōdabo sabze,
 kad arisindēyji velniāi ko do blogemio nepabūyt.
 - cylvūdoo. Vienu āiu darukos byt tai i mušis
 ošēuli pāsvincēne, ale tēp i neprišimuoši...

Nakcigonēj.

Kap pasatojō Benagys (tēp pravardēiōo karmyns) kai anas būs do pusbērnis, tai daēnai tēkdāo jōc nakcigonēn. Kauti, nuģōjō netēli būsusi, kap sako, senu kapinēlis. Kapinēlis būs kirk autšēiān, ē omēs nīeko nēšnodomi pasrēnko autšēstēni daitu, suskūrē lauēy, ē paslūi prii lauēo i sugulī. Sēdēdomi prii lauēo tadu anīs pasatojō siēni kiciem apit risokius priēduolūn veltūn, nebānnykus, raganas i kitokias bāisgus su būioni omēs girdeji smonygo būs suseikis. Sako ciktai pradējus smause, kas tai nūtravki kolnīkus. Anas kolnīkus cēsitravki i vīnuošio miegē. Ciktai ar kolnīkus kap stāers i nūstiedē. Sako cēsīsokis apsdairiān nūkur mīko, kici kap mieģōjō tēp i mieģē, jau tūpuci nīto ē jī pradējō kūsē drabūlys. Pasovav arklī i sedēiāns prii tū daitū, kur gulēiān. Ciktai pūssēdis prii tū daitū arklī - arklī pīestū otstojō i pradējō spunksi. Ē postai padīšējō bū jō gulita in guronomīnēsis.

Prie Judojų upelių.

Untam, gindoj aplink supančių kal-
tų proteka judančių upelių ne tik senai
cia gyvenusių žmonis radeindavo „vascien-
kiniais“ tai keturių poradeinimų gyven-
vietės. Vienoj iš šių radeino Trigoliskė
seniau gyveno Gedelis maišta, nema-
žesnis i galočius, do i judosius magijs
zinoras bardu Matausas.

Ne ciktai merydama bu judajam upely
gyveno seniai, ak i bu su jais moėna
suscikt i juos priruse darye žmonim
gyno. Jo noras buvo iš Trigoliskės išbruku-
telias lig Radeiskis perbalas i atase
cinencini trovu, vascenkus nuo gniūs,
tokiu būdu apsisaugoe nuo vilky, katari
labai jau pyori ovelės.

Moridamas priruse senius, kad
onius tai padaryt (i bu moėna tai anas
rado judojų magijs, kas reikis darye)
daėnai inbrindavo judajan upeliu
i laukdavo susciimo su seniais.
6 bu senius gyo judajam upely, tai anas

13.
rado juodoji magijei, pagal primietus.
Juodoji magijei buvo pasakyta, kad peimas
poėimis selnių būrimu - juodas undus.

Ši juodas undus nuo to bu selniai daug
maudėis tam upely.

Mo anas probujo ne kartą išsibėdinti upelin
su selniais susiekti - ne karto nepasisekė.

Tad anas parinto papiektintu keliu
- per pastorinų.

Būdomas religingas i rūgdy nesiskindamas
su medalkeliu, kuri nesiejo su kable,
suprato bu selniai goli i delito nenori
bendrauti. I svarbiausie jo supracimu
pakliuciu su selniais, reikiu padaryti
mirtelinas griebas.

Tai gi, vienu rudens vakaru, kai vėselia
lauė šakas, rosi medius, atėjis savo sta-
cyton sejinien melnyčionipashorė, kad
kuo greičiau susiektu su selniais i
pradec stacybos darbus: keliu i tonu.

Kai per nakti i pabrėm Matousas
niekur nepasirodė, kaimynai nuėjo
jo stacyton melnyčion, kurio anas

prolausdavo daug ēso.

Ē kai atdarē melnycīs dūis rasoji
pastorusi. Su ēauki kaimynus i tārē
kas su juo tāliar dargē.

Pri pakomokliis in lungeliis gulējō
medalibēlis i rudas rašonēcis.

Pakomoklii atanešē namo, apiprausi,
aprieko i be netolij griesmīs pakarojo
in kapineliis, nešaicitan dauktan.

Medalibēlis i rašonēcis kap pasarojo
kaimynai ilgai gulējō melnycīs in
lungeliis oho visi bijējo prijo priekšicē.

Kai būis grīkoliskēnai do lauki
kadu prasdēis keliis būkzimas i
cēnecinēis tēoras tērimas - nesulauki.
Ē guooluojs upelū kap tēkējo juodas
cūnduo tēo tēko i dabar, ciktar dabar
gēroba nusakis.

Griķis ir kucinies.

Vienam kluoni karo parakojō žmonys
 ku pušdarineja. Mamo tīso dēdubas
 oho būdamas kermu sieno kart kucinēj
 isgēis griķdamas sumislijo perraktuic
 tam kļojimi kur visi sako ku pušdusoda.

Būso mēnesina, sako atsišarān
 kluono duris, apdabojau kas kluoni
 agra, radis šalinēj sīno atsigulian.
 Ciktai girdsū karo oluos kas durgsen,
 girdeis atsielari durgs. Kleausau i dainaus.
 Sakojis pakraujēj stunda kokiā tai
 rauidona pakloti. Mislijan ku šega
 norijau jōu lēk i kluono, elakojis
 ku in tos paklotis kašūn kas sidi, žmogus,
 ne žmogus nu ponašus in jē.

Ciktai galva kokiā tai dēdēle i satytun
 su rogais. Lohai nusgundau, a žmūšau
 i asieiegnoc. Ciktai girdsū a ēgiedojō
 gaidēys i to paklotē su dēdēli galva, tap pae
 prapucēli. Norijau i telian lēk kļojimi, oho
 parslari baissē - sungrimian i nomo.
 Ryti garspadorius rado in laurētas kluonoduris.

Priē velniņo pēda.

A šubolīo gīriņi netoli Triliscū, polautis
guli nemazās akmeņos, kotaroni agra ismyg-
ta lūg emogaus lūg pēda. Šķēd
emogus lūg negali palibe akmeņi šinklo,
tai aplinkiniņai emonīs skaitē bu cīe
pēda ne lēkio hito kap ciktai sēmo.

Šķēd sako jeigu velniņas nori kai kadu
grisc ton daubtan, tai palibe soro šinklu.
Š koton gi do gali bue geresnis velniņo
šinklas kap akmeņi jo pēda.

Taiņi apertē tē akmeņi i radeina
„pui velniņo pēda”. Senī emonējs pasakojē,
ku pui akmeņiņo risokū, cūdu būdoso.
Vieno kart sako, rado gulīnē netoli
to akmeņiņo emogu, su nu traucti nu
kaklo medolīkeliņ. Tai tas emogus risi,
pau neuturo, ē kai atsigro, tai puiņme-
na, ku gūbaudomas labai is cargo i
puišēd pasilsec. Š sako, kap smali pui-
maloso ar kart i amigo, ē kas toliar
buo nūto nemena. Pasakojē ku ti risokū,
usokū cūdu būso.

Baigiant pasakojimus apie Pranciškus
krašto tikrovę ir padarimus persėsi
mintys patalgti trupėčius giliai ir
placius atitinant tokį reikšmį kaip
vėliau ir būti patikslinai mūsų krašto.

Nepaslaptis, kad seniau daugelis
šmonių prisibijojo trisioginio susitikimo
su ne šio pasaulio dvasiomis, bet nemazai
buvo ir telių, kurie nepasidavė pilno
savo gyvenimo be nuolat klajojančių pat-
duoblių. Gnybus tais laikais patikslin
iš šmonių gyvenimo aplinkos, būta
nusturdintas pat šmonių bendrasimas.

Kaimynai, pažįstami ir draugai būta
tiesiog pristię naujienų ir kalbų.

Berašėjų gadyneį nebūt iš kur papildyti
naujienų, žinių, kurios šmoniems buvo
labai reikalingos.

Dar ne tarys seniai prisiminė
sena pasakojimą, kaip puiš gaudinčių
"vėlnių" buvo panaudotos visos nominės
prėmonės, kurios nesėdė rezultatai, tarsi,
buvo išbriestas net būnijos šventinti klusno.

O kuro tajo: sienas, "bradings" pauglys
pasidares velnis lauke, noridamas
patraukti kaimynų sienes, kad ir šiuo
loikais neįsisebė velniai ir kai kam dar
pasirodo. Taigi, tas pauglys nuėjo į
kluoną isiksti sieną ir kai pasakare
tenstant šeimintukas atidaro sūno jū
rodė, "velnis mena". Šeimintukas ištikinė
netik ir balso bet ir riedo palikęs reigi-
nes bigdavo namo; bet kai atversdavo
kaimyną, arba atidaro su žmona - "velniais"
nesirodydavo. Žmona itardama, kad
vyras meluoja, pakandė į kluoną tuo
laiku atiti siena. Bet kai pasirodydavo
kas nors sienas - "velniais" krisdavo šuo
iš laigos. Ir galų gale pakvisti būnys
parventinti kluono. Per parventinimą
niekas iš kluono nepabėgo, bet kai šeimintu-
kas pasirodydavo sienas kartojis tas pat,
kol tas pauglys neprosisnėkėjęs. O kai
parvėjęs ko tai darbas - pauglyni
tajo "pigiai" neatsiėjo ir goro, skūno
kaijo reikiu.